

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3318/2545

บริษัทพี.แคปปิตอล จำกัด ลูกหนี้ผู้ร้องขอ ธนาคารไทยธนาคาร จำกัด (มหาชน) เจ้าหนี้

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง พ.ร.บ.ล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/10, พ.ร.บ.ล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/42, พ.ร.บ.ล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/42 ตร., พ.ร.บ.ล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/58, พ.ร.บ.ล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/60, ป.พ.พ. มาตรา 150, ป.พ.พ. มาตรา 689, ป.พ.พ. มาตรา 1119, พ.ร.บ.ล้มละลาย มาตรา 90/42, ป.พ.พ. มาตรา 698, พ.ร.บ.ล้มละลาย มาตรา 90/60

ย่อ / หลักกฎหมาย

ในการพิจารณาให้ความเห็นชอบด้วยแผนฟื้นฟูกิจการของศาลนั้น มาตรา 90/58 แห่ง พ.ร.บ.ล้มละลาย เป็นบทกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาใช้ดุลพินิจในการให้ความเห็นชอบด้วยแผน เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่บุคคลที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการใช้ดุลพินิจดังกล่าว ศาลมีอำนาจที่จะตรวจสอบในเนื้อหาของแผนฟื้นฟูกิจการแล้วนำมาพิจารณาว่าจะให้ความเห็นชอบด้วยแผนหรือไม่ การพิจารณาว่าข้อเสนอในการชำระหนี้ตามแผน เจ้าหนี้ได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันตามมาตรา 90/42 ตร. หรือไม่ ต้องพิจารณาเฉพาะบรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลายที่ถูกจัดไว้ในกลุ่มเดียวกันเมื่อแผนฟื้นฟูกิจการได้ กำหนดให้สิทธิของเจ้าหนี้ที่อยู่ในกลุ่มเดียวกันได้รับการปฏิบัติเท่าเทียมกันแล้ว จึงถือว่าแผนฟื้นฟูกิจการได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการชำระหนี้เป็นไปตามมาตรา 90/58 (2) ประกอบส่วนมาตรา 90/42 ตร. แล้ว การแปลงหนี้เป็นทุนนั้น พ.ร.บ. ล้มละลาย มาตรา 90/42 วรรคท้าย บัญญัติว่า "มิให้นำ... มาตรา 1119 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์... มาใช้บังคับแก่แผนตามมาตรานี้" ซึ่งบทบัญญัติมาตรา 1119 ห้ามหักหนี้กับค่าหุ้นของบริษัท จึงไม่สามารถแปลงหนี้เป็นทุนได้ ดังนั้น เมื่อในการจัดทำแผนฟื้นฟูกิจการมีบทบัญญัติยกเว้นบทบัญญัติของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในส่วนนี้ ผู้ทำแผนจึงสามารถทำแผนเพิ่มทุนโดยการแปลงหนี้มาเป็นทุนได้ ผลของคำสั่งเห็นชอบด้วยแผนมีผลเฉพาะตัวลูกหนี้ในคดีฟื้นฟูกิจการเท่านั้นที่จะหลุดพ้นจากหนี้ที่มีอยู่ก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผน แล้วมาผูกพันตามหนี้ที่กำหนดไว้ในแผนฟื้นฟูกิจการ ส่วนบุคคลอื่นซึ่งต้องร่วมรับผิดชอบกับลูกหนี้จะต้องรับผิดชอบเช่นไร ต้องเป็นไปตามกฎหมายต่าง ๆ ซึ่งว่าด้วยความรับผิดชอบของบุคคลในทางแพ่ง ดังนี้ ในส่วนตัวลูกหนี้ย่อมได้รับการปลดปล่อยความรับผิดชอบในส่วนที่ขาดโดยผลของกฎหมายฟื้นฟูกิจการ แต่ในส่วนผู้ค้ำประกันหลุดพ้นความรับผิดชอบก็เมื่อหนี้นั้นได้ระงับสิ้นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 698 การที่แผนฟื้นฟูกิจการกำหนดให้ผู้ค้ำประกันหลุดพ้นจากความรับผิดชอบไปเสียทีเดียว ย่อมเป็นการขัดต่อ พ.ร.บ. ล้มละลาย มาตรา 90/60 วรรคสอง อันเป็นกฎหมายเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชนข้อกำหนดดังกล่าวจึงตกเป็นโมฆะตาม ป.พ.พ. มาตรา 150 แม้ว่าข้อกำหนดในแผนฟื้นฟูกิจการที่ให้ผู้ค้ำประกันหลุดพ้นจากความรับผิดชอบไม่มีผลบังคับ แต่เมื่อรายการ ดังกล่าวมิใช่รายการสำคัญและ พ.ร.บ. ล้มละลายก็ได้บัญญัติเรื่องนี้ไว้แล้ว ตามมาตรา 90/60 วรรคสอง การที่ข้อกำหนดดังกล่าวตกไปจึงไม่กระทบถึงความสมบูรณ์ของแผน กรณีเช่นนี้ย่อมถือว่าแผนมีรายการสมบูรณ์ครบถ้วนตามมาตรา 90/42 ในการขอฟื้นฟูกิจการนั้นกฎหมายได้กำหนดลำดับขั้นตอนการดำเนินกระบวนการพิจารณาในแต่ละช่วงไว้ อย่างชัดเจน ปัญหาตามอุทธรณ์ของเจ้าหนี้ที่ว่า กิจการของลูกหนี้โดยทั่วไปก็มีแต่ขาดทุนอย่างเดียว ไม่มีทางกลับฟื้นคืนตัวได้ จึงไม่มีเหตุผลอันสมควรและไม่มีช่องทางให้ฟื้นฟูกิจการนั้น เป็นปัญหาในชั้นพิจารณาคำร้องขอฟื้นฟูกิจการตามมาตรา

90/10 อันเป็นกระบวนการพิจารณาก่อนศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ แต่เมื่อคดีนี้ศาลมีคำสั่งให้ ฟื้นฟู กิจการของลูกหนี้และคำสั่งดังกล่าวถึงที่สุดแล้ว จนกระทั่งมีการทำแผนและแผนนั้นได้รับการ ยอมรับจากที่ประชุมเจ้าหนี้ถึงขั้นพิจารณาให้ความเห็นชอบแผนฟื้นฟูกิจการของศาล กรณีจึง เป็นการล่วงเลยขั้นตอนที่จะยกเหตุ ดังกล่าวขึ้นคัดค้านแล้ว ศาลฎีกาจึงไม่วินิจฉัยให้

คำพิพากษา

คดีสืบเนื่องมาจากศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ และตั้งให้บริษัท พี.แคปปิตอลแพลนเนอร์ จำกัด เป็นผู้ทำแผน เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์รายงานว่า ในการประชุม เจ้าหนี้เมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน 2543 เพื่อปรึกษาว่าจะยอมรับแผนหรือไม่หรือจะแก้ไขอย่างไร ที่ประชุมเจ้าหนี้มีมติพิเศษยอมรับแผนที่ได้มีการแก้ไขแล้วตามพระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา 90/46 ขอให้ศาลนัดพิจารณาแผน เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้แจ้งกำหนดนัดพิจารณาแผนให้ ผู้ทำแผน ลูกหนี้ และเจ้าหนี้ทั้งหลายทราบโดยชอบแล้วตามพระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา 90/56 เจ้าหนี้ยื่นคำคัดค้านว่า การโอนหุ้นหลักประกันชำระหนี้ให้แก่ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นเจ้าหนี้บริมสิทธิ และชำระเงินสดเพิ่มอีกจำนวน 2,179,510.55 บาท ตามแผน ฟื้นฟูกิจการนั้น ไม่เป็นธรรมแก่เจ้าหนี้อื่น กิจการลูกหนี้ทั่วไปก็มีแต่ขาดทุนอย่างเดียวและไม่มีทาง จะกลับฟื้นตัวได้ จึงไม่มีเหตุผลอันควรและไม่มีช่องทางในการฟื้นฟูกิจการ แผนของลูกหนี้ตามที่ เสนอมานั้นไม่ได้ทำให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้มากกว่ากรณีลูกหนี้เข้าสู่กระบวนการล้มละลาย แต่อย่างใด และเป็นประโยชน์เฉพาะแก่เจ้าหนี้มีประกันเท่านั้น หากศาลมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ ล้มละลายกลับจะเป็นประโยชน์แก่เจ้าหนี้ส่วนใหญ่มากกว่า ขอให้คำสั่งไม่เห็นชอบด้วยแผนและ มีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย ผู้ทำแผนยืนยันคำชี้แจงว่า ผู้ทำแผนได้ดำเนินการจัดทำแผนฟื้นฟู กิจการของลูกหนี้ตามบทบัญญัติและหลักการของกฎหมาย ซึ่งหากมีการดำเนินการตามแผนสำเร็จ แล้วจะทำให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ไม่น้อยกว่ากรณีที่ศาลมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย ในส่วน ของเจ้าหนี้ไม่มีประกัน ผู้ทำแผนได้จัดกลุ่มเจ้าหนี้ไม่มีประกันออกเป็น 2 กลุ่ม คือ เจ้าหนี้ไม่มี ประกันประเภทสถาบันการเงิน กับเจ้าหนี้ไม่มีประกันที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน ได้มีการหารือกับเจ้าหนี้ ส่วนใหญ่เห็นด้วยที่จะให้มีการแปลงหนี้เป็นทุนเนื่องจากทำให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ไม่น้อยกว่า กรณีที่ศาลมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย การลงมติยอมรับแผนที่ได้มีการแก้ไขแล้วใน การประชุมเจ้าหนี้เมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน 2543 ที่ประชุมเจ้าหนี้มีมติพิเศษยอมรับแผนที่มีการ แก้ไขแล้วตามกฎหมาย เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ยืนยันคำชี้แจงว่า แผนฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ได้แบ่ง เจ้าหนี้ออกเป็น 3 กลุ่มคือ กลุ่มที่ 1 เจ้าหนี้มีประกันซึ่งจะได้รับชำระหนี้คืนร้อยละ 75.20 ของหนี้ เงินต้นและดอกเบี้ย โดยแบ่งชำระหนี้เป็นสองส่วนคือ โอนหุ้นของบริษัทสินบัวหลวง จำกัด (มหาชน) ทรัพย์จำนำชำระหนี้และชำระเป็นเงินสดอีกส่วนหนึ่ง กลุ่มที่ 2 เจ้าหนี้ไม่มีประกัน ประเภทสถาบันการเงิน และกลุ่มที่ 3 เจ้าหนี้ไม่มีประกันที่ไม่ใช่สถาบันการเงินได้รับชำระหนี้เต็ม จำนวน โดยได้รับชำระหนี้ด้วยการแปลงหนี้ทั้งหมดเป็นหุ้นสามัญของลูกหนี้ การพิจารณาว่า ข้อเสนอในการชำระหนี้ตามแผนเป็นธรรมและเท่าเทียมกันระหว่างเจ้าหนี้หรือไม่ ตามมาตรา 90/42 ตรี จะต้องพิจารณาในระหว่างกลุ่มเดียวกันเท่านั้น ซึ่งเมื่อพิจารณาข้อเสนอในการชำระหนี้ ให้แก่เจ้าหนี้ผู้คัดค้านแล้วเห็นว่า การชำระหนี้ให้เจ้าหนี้รายนี้มีความเท่าเทียมกับการชำระหนี้ให้ เจ้าหนี้รายอื่นที่อยู่ในกลุ่มเดียวกัน ทั้งแผนฟื้นฟูกิจการดังกล่าวได้แสดงข้อมูลว่า หากลูกหนี้ ล้มละลายแล้วไม่มีทรัพย์สินเพียงพอที่จะชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ไม่มีประกัน นอกจากนี้การที่ใน

แผนฟื้นฟูกิจการกำหนดการชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้มีประกันเท่าใดนั้น เป็นกรณีที่อาจจะกำหนดไว้ในแผนสำหรับที่จะปฏิบัติต่อเจ้าหนี้มีประกันซึ่งเป็นเจ้าหนี้ต่างกลุ่มได้ตามบทบัญญัติในมาตราดังกล่าวข้างต้น แต่อย่างไรก็ตามในที่ประชุมเจ้าหนี้เพื่อพิจารณาแผน มีเจ้าหนี้ที่มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนรวม 8 ราย เป็นจำนวนหนี้ทั้งสิ้น 129,779.200.05 บาท ซึ่งได้เข้าร่วมประชุมทั้งหมด เจ้าหนี้มีมติยอมรับแผนฟื้นฟูกิจการจำนวน 7 ราย เป็นจำนวนหนี้ 113,419,092.03 บาท คิดเป็นร้อยละ 87.39 ของจำนวนหนี้ที่มีสิทธิออกเสียงคะแนน จึงเป็นกรณีที่เจ้าหนี้ส่วนใหญ่ได้พิจารณาถึงความเป็นไปได้ของแผนฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้แล้ว ที่เจ้าหนี้ผู้คัดค้านอ้างว่าลูกหนี้ประกอบธุรกิจการให้ คำปรึกษาหากธุรกิจของลูกหนี้ประสบภาวะขาดทุนจนเกินทุนจดทะเบียนแล้ว กิจการของลูกหนี้ทั่วไปก็มีแต่ขาดทุนอย่างเดียวและไม่มีทางจะกลับฟื้นตัวได้จึงไม่มีเหตุผลอันควรให้ฟื้นฟูกิจการ และไม่มีช่องทางฟื้นฟูกิจการ ข้ออ้าง ดังกล่าวเป็นการคัดค้านขอฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ ศาลล้มละลายกลางพิจารณาแล้วมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผน เจ้าหนี้อุทธรณ์ โดยได้รับอนุญาตให้อุทธรณ์เป็นหนังสือจากอธิบดีผู้พิพากษาศาลล้มละลายกลาง ศาลฎีกาแผนกคดีล้มละลายตรวจสำนวนประชุมปรึกษาแล้ว มีปัญหาต้องวินิจฉัยประการแรกว่า ในการพิจารณาให้ความเห็นชอบแผนฟื้นฟูกิจการของศาลนั้น ศาลมีอำนาจพิจารณาถึงเนื้อหาของแผนหรือไม่ เห็นว่า การที่กฎหมายล้มละลายในส่วนที่ว่าด้วยการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ได้กำหนดให้แผนฟื้นฟูกิจการซึ่งที่ประชุมเจ้าหนี้ได้มีมติพิเศษยอมรับมาแล้วตามพระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา 90/46 จะต้องได้รับความเห็นชอบจากศาลอีกชั้นหนึ่ง ตามพระราชบัญญัติล้มละลายฯ ส่วนที่ 8 ว่าด้วย การพิจารณาให้ความเห็นชอบแผนฟื้นฟูกิจการ โดยในมาตรา 90/58 บัญญัติให้ศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผน เมื่อศาลพิจารณาแล้วเห็นว่าแผนมีรายการครบถ้วนตามมาตรา 90/42 ข้อเสนอในการชำระหนี้ไม่ขัดต่อมาตรา 90/42 ตรี และในกรณีที่มติยอมรับแผนเป็นมติตามมาตรา 90/46 (2) ข้อเสนอในการชำระหนี้ตามแผนนั้นจะต้องเป็นไปตามลำดับที่กฎหมายบัญญัติไว้ว่าด้วยการแบ่งทรัพย์สินในคดีล้มละลาย เว้นแต่ เจ้าหนี้จะให้ความยินยอม และเมื่อการดำเนินการตามแผนสำเร็จจะทำให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ไม่น้อยกว่ากรณีที่ศาลมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลายซึ่งบทบัญญัตินี้ดังกล่าวเป็นบทกำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาใช้ดุลพินิจในการให้ความเห็นชอบด้วยแผน ทั้งนี้ เพื่อให้ศาลเข้ามามีบทบาทในทางเศรษฐกิจ ใช้อำนาจทางตุลาการเพื่อก่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่บุคคลที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ในการที่จะใช้ดุลพินิจดังกล่าว ศาลจึงมีอำนาจที่จะตรวจสอบในเนื้อหาของแผนฟื้นฟูกิจการแล้วนำมาพิจารณาว่า จะให้ความเห็นชอบด้วยแผนหรือไม่ ประการที่สอง ข้อเสนอในการชำระหนี้ตามแผนมีความเท่าเทียมและเป็นธรรมหรือไม่ เจ้าหนี้อุทธรณ์ว่า แผนฟื้นฟูกิจการไม่มีความเป็นธรรมในการชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ โดยมีการโอนหุ้นที่เป็นหลักประกันชำระหนี้ให้แก่ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นเจ้าหนี้มีประกันจะได้รับการชำระหนี้โดยการแปลงหนี้เป็นทุน เมื่อลูกหนี้มีผลขาดทุนสะสมเป็นจำนวนมา การแปลงหนี้เป็นทุนดังกล่าวเท่ากับเป็นการนำผลการขาดทุนสะสมมาแปลงเป็นทุนนำมาชำระหนี้จึงไม่เป็นธรรมแก่เจ้าหนี้ไม่มีประกัน เพราะจะไม่มีโอกาสได้รับชำระหนี้ดังกล่าวเลย เห็นว่า การพิจารณาว่าข้อเสนอในการชำระหนี้ตามแผนเป็นธรรมแก่เจ้าหนี้หรือไม่ พระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา 90/42 ตรี บัญญัติว่า "สิทธิของเจ้าหนี้ที่อยู่ในกลุ่มเดียวกันต้องได้รับการปฏิบัติเท่าเทียมกัน..." เช่นนี้การที่จะพิจารณาว่า เจ้าหนี้ได้รับ ชำระหนี้อย่างเท่าเทียมกันตามบทบัญญัติมาตรานี้หรือไม่ จึงต้องพิจารณาเฉพาะบรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลายที่ถูกจัดไว้ในกลุ่มเดียวกัน ตามแผนฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ได้จัดกลุ่มเจ้าหนี้เป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 เจ้าหนี้ประกัน กลุ่มที่ 2 เจ้าหนี้ไม่มีประกันประเภท

สถาบันการเงิน และกลุ่มที่ 3 เจ้าหนี้ไม่มีประกันที่มีใช้สถาบันการเงิน เมื่อเจ้าหนี้ได้รู้ถึงการจัดกลุ่มดังกล่าวแล้ว มิได้ร้องขอให้จัดกลุ่มเสียใหม่ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่รู้ถึงการจัดกลุ่ม การจัดกลุ่มเจ้าหนี้แผนฟื้นฟูกิจการจึงเป็นอันถึงที่สุดตามมาตรา 90/42 ทวิ วรรคสอง การที่แผนฟื้นฟูกิจการระบุว่า ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) เจ้าหนี้กลุ่มที่ 1 และเป็นเจ้าหนี้มีประกันเพียงรายเดียว ได้รับการเสนอชำระหนี้ด้วยการโอนหุ้นบริษัทสินบัวหลวง จำกัด (มหาชน) จำนวน 10,000,000 หุ้นที่จำนำไว้เป็นหลักประกันในราคาหุ้นละ 5 บาท เพื่อชำระหนี้ ก็ได้รับชำระเป็นเงินสดอีกจำนวน 2,179,510.55 บาท ส่วนเจ้าหนี้ผู้คัดค้านเป็นเจ้าหนี้กลุ่มที่ 2 เจ้าหนี้ไม่มีประกันประเภทสถาบันการเงิน ซึ่งมีธนาคารนครหลวงไทย จำกัด (มหาชน) รวมอยู่ด้วยได้รับการแปลงหนี้เป็นทุนโดยการแปลงหนี้เงินต้นและดอกเบี้ยเป็นหุ้นสามัญของลูกหนี้ในราคาหุ้นละ 40 บาท จะเห็นว่า แม้ใน แผนฟื้นฟูกิจการจะเสนอชำระหนี้แก่เจ้าหนี้กลุ่มที่ 1 ต่างกับเจ้าหนี้กลุ่มที่ 2 ก็เป็นกรณีที่ผู้ทำแผนสามารถกำหนดได้เพราะเป็นเจ้าหนี้ต่างกลุ่มกัน เมื่อแผนฟื้นฟูกิจการได้กำหนดให้สิทธิของเจ้าหนี้ที่อยู่ในกลุ่มเดียวกันได้รับการปฏิบัติเท่าเทียมกันแล้ว จึงถือว่าแผนฟื้นฟูกิจการได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการชำระหนี้เป็นไปตามมาตรา 90/58 (2) ประกอบด้วยมาตรา 90/42 ตรี แล้ว วัตถุประสงค์ของเจ้าหนี้ในข้อนี้ฟังไม่ขึ้น ประการที่สาม การที่แผนฟื้นฟูกิจการเสนอชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ไม่มีประกันโดยการแปลงหนี้เป็นทุน เป็นการกระทำโดยสุจริตหรือไม่ และการที่แผนฟื้นฟูกิจการกำหนดว่าเมื่อเจ้าหนี้ไม่มีประกันได้รับชำระหนี้โดยการแปลงหนี้เป็นทุนแล้วให้ผู้ค้าประกันหลุดพ้นจากความรับผิด เป็นการขัดต่อพระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา 90/60 วรรคสอง หรือไม่ เจ้าหนี้อุทธรณ์ว่า การที่ลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัวเป็นจำนวนมาก โดยลูกหนี้มีทุนจดทะเบียน 50,000,000 บาท แต่มีการขาดทุนสะสมถึง 177,133,959.62 บาท การที่แผนกำหนดให้มีการแปลงหนี้โดยการนำหุ้นสามัญตามที่จดทะเบียนไว้ในราคาหุ้นละ 10 บาท มาตีใช้หนี้ในราคาหุ้นละ 40 บาท หนี้ของลูกหนี้ไม่มีมูลค่าถึงราคาที่กำหนดไว้ จึงเป็นการใช้สิทธิโดยไม่สุจริต และที่แผนฟื้นฟูกิจการกำหนดว่าเมื่อแปลงหนี้เป็นทุนแล้ว ให้ผู้ค้าประกันหลุดพ้นจากความรับผิดทั้งปวง จึงทำให้เจ้าหนี้ไม่มีประกันทั้งหลายเสียสิทธิในการที่จะบังคับเอาแก่ผู้ค้าประกันแผนฟื้นฟูกิจการดังกล่าวอาศัยช่องว่างของกฎหมายฟื้นฟูกิจการในการที่จะเอื้อประโยชน์ให้ผู้ค้าประกันหลุดพ้นความผิดไป ทำให้เจ้าหนี้ไม่มีประกันนอกจากไม่ได้รับชำระหนี้แล้ว ยังต้องสูญเสียหลักประกันที่ควรจะได้รับจากผู้ค้าประกันอีกด้วย เห็นว่า เกี่ยวกับการแปลงหนี้เป็นทุนนั้น พระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา 90/42 วรรคท้าย บัญญัติว่า "มิให้นำ...มาตรา 1119... แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์... มาใช้บังคับแก่แผนตามมาตรานี้" โดยมาตรา 1119 วรรคสอง บัญญัติว่า "ในการใช้เงินเป็นค่าหุ้นนั้นผู้ถือหุ้นจะหักหนี้กับบริษัทหาได้ไม่" ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวห้ามหักหนี้กับค่าหุ้นของบริษัทจึงไม่สามารถแปลงหนี้เป็นทุนได้ ดังนั้น เมื่อในการจัดทำแผนฟื้นฟูกิจการมีบทบัญญัติยกเว้นบทบัญญัติของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในส่วนนี้ ผู้ทำแผนจึงสามารถทำแผนเพิ่มทุนโดยการแปลงหนี้มาเป็นทุน ซึ่งทำให้ทุนจดทะเบียนของลูกหนี้เพิ่มมากขึ้น โดยเจ้าหนี้ที่แปลงหนี้เป็นทุนจะเป็นผู้ถือหุ้นที่เพิ่มขึ้นในสัดส่วนหนี้ของตน สถานะของเจ้าหนี้ย่อมเปลี่ยนจากเจ้าหนี้มาเป็นผู้ร่วมลงทุนกับผู้ถือหุ้นเดิม การที่ผู้ทำแผนจัดทำแผนกำหนดวิธีการชำระหนี้โดยการแปลงหนี้เป็นทุน จึงเป็นวิธีการที่สามารถกระทำได้ และการกระทำดังกล่าวยังไม่ปรากฏพฤติการณ์เกี่ยวกับการชำระหนี้ที่ถือว่าไม่สุจริตแต่อย่างใด ส่วนที่แผนฟื้นฟูกิจการ เรื่องความรับผิดของผู้ค้าประกัน กำหนดว่า เมื่อผู้บริหารแผนปฏิบัติตามขั้นตอน ต่าง ๆ ในการฟื้นฟูกิจการครบถ้วน ให้ผู้ค้าประกันหลุดพ้นความรับผิดในหนี้ทั้งปวง นั้น เห็นว่า พระราชบัญญัติ

ล้มละลายฯ มาตรา 90/60 วรรคสอง บัญญัติว่า "คำสั่งของศาลซึ่งเห็นชอบด้วยแผนไม่มีผลเปลี่ยนแปลงความรับผิดของบุคคลซึ่งเป็นหุ้นส่วนกับลูกหนี้ หรือผู้รับผิดชอบร่วมกับลูกหนี้ หรือผู้ค้ำประกันหรืออยู่ในลักษณะอย่างผู้ค้ำประกันของลูกหนี้ในหนี้ที่มีอยู่ก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผน..." เช่นนี้ ผลของคำสั่งเห็นชอบด้วยแผนนั้นมีผลเฉพาะตัวลูกหนี้ในคดีฟื้นฟูกิจการเท่านั้นที่จะหลุดพ้นจากหนี้ที่มีอยู่ก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผน แล้วมาผูกพันตามหนี้ที่กำหนดไว้ในแผนฟื้นฟูกิจการ ส่วนบุคคลอื่นซึ่งต้องร่วมรับผิดกับลูกหนี้จะต้องรับผิดชอบอีกเช่นไร ต้องเป็นไปตามกฎหมายต่าง ๆ ซึ่งว่าด้วยความรับผิดของบุคคลในทางแพ่ง คดีนี้ปรากฏตามแผนฟื้นฟูกิจการว่า ตามงบดุล ณ วันที่ 21 สิงหาคม 2543 ลูกหนี้มีหนี้สิน 129,550,571.44 บาท ขณะที่ มีสินทรัพย์ 2,416,611.82 บาท ลูกหนี้จึงมีหนี้สินล้นพ้นตัว และปรากฏจากคำแถลงของผู้ทำแผนว่า ในการดำเนินการเพื่อแปลงหนี้เป็นทุน เป็นที่ประจักษ์ว่า ราคาตลาดที่แท้จริงของหุ้นของลูกหนี้จากการเพิ่มทุน มีราคาน้อยกว่าราคาที่ตีไว้เพื่อแปลงหนี้เป็นทุนตามอัตราส่วนหนี้ของเจ้าหนี้ที่ค้างจำนวนหนี้ที่เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้อันจะมีผลให้หนี้ระงับย่อมมีจำนวนเท่ากับ ราคาตลาดที่แท้จริงของหุ้นอันเจ้าหนี้ได้รับโอนไว้ตามแผนฟื้นฟูกิจการ จากเหตุดังกล่าวย่อมมีผลเท่ากับมีการชำระหนี้บางส่วนด้วยหุ้นแล้วให้เจ้าหนี้ไม่ติดใจเรียกร้องหนี้ส่วนที่เหลือจากลูกหนี้อีกเช่นนี้ในส่วนตัวลูกหนี้ย่อมได้รับการปลดเปลื้องความรับผิดในหนี้ส่วนที่ขาดโดยผลของกฎหมายฟื้นฟูกิจการ แต่ในส่วนผู้ค้ำประกันจะหลุดพ้นความรับผิดก็เมื่อหนี้นั้นได้ระงับสิ้นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 698 การที่เจ้าหนี้ได้รับโอนหุ้นเพื่อชำระหนี้มาจำนวนหนึ่งซึ่งเมื่อตราตลาดที่แท้จริงแล้วชำระหนี้ที่ลูกหนี้มีต่อเจ้าหนี้ได้เพียงบางส่วน หนี้ส่วนของผู้ค้ำประกันก็ย่อมระงับเพียงบางส่วนเท่านั้น การที่แผนฟื้นฟูกิจการกำหนดให้ผู้ค้ำประกันหลุดพ้นความรับผิดไปเสียทีเดียวย่อมเป็นการขัดต่อพระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา 90/60 วรรคสอง อันเป็นกฎหมายเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน ข้อกำหนดดังกล่าวจึงตกเป็นโมฆะตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 150 แต่อย่างไรก็ตามแม้ข้อกำหนดดังกล่าวไม่มีผลบังคับ แต่เมื่อรายการดังกล่าวมิใช่รายการสำคัญและพระราชบัญญัติล้มละลายฯ ก็ได้บัญญัติเรื่องนี้ไว้แล้วตามพระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา 90/60 วรรคสอง การที่ข้อกำหนดดังกล่าวตกไปจึงไม่กระทบถึงความสมบูรณ์ของแผน กรณีเช่นนี้ย่อมถือว่าแผนมีรายการครบถ้วนตามพระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา 90/42 ประกอบมาตรา 90/58 วรรคสอง ประการที่สี่ เมื่อดำเนินการตามแผนสำเร็จจะทำให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ไม่น้อยกว่ากรณีที่ศาลมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลายหรือไม่ เจ้าหนี้อุทธรณ์ว่า กรณีนี้หากมีการดำเนินการตามแผนสำเร็จแล้ว ก็เพียงแต่ให้เจ้าหนี้เป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทลูกหนี้เท่านั้น ซึ่งลูกหนี้มีทรัพย์สินเพียงเล็กน้อยไม่ทำให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้มากกว่าในกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย ทั้งต้องเสียสิทธิในการบังคับแก่ผู้ค้ำประกันอีกด้วย แต่หากศาลมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลายแล้ว หากมีการรวบรวมทรัพย์สินตามความเป็นจริงออกขายทอดตลาดจะมีมูลค่ามากกว่าที่ลูกหนี้แสดงไว้ในงบดุล และหากเจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ในคดีล้มละลายไม่ครบถ้วน เจ้าหนี้ยังสามารถไต่เบียดจากผู้ค้ำประกันได้จนครบถ้วน เห็นว่า ในรายงานสรุปและวิเคราะห์แผนฟื้นฟูกิจการของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ระบุว่า ในกรณีที่ศาลมี คำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย เจ้าหนี้ไม่มีประกันจะไม่ได้ชำระหนี้จากลูกหนี้เลย ในขณะที่ในการฟื้นฟูกิจการนั้นเจ้าหนี้จะได้ชำระหนี้โดยการแปลงหนี้เป็นทุน ทำให้เจ้าหนี้เข้ามาเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทลูกหนี้ ถือว่าเจ้าหนี้ได้รับหุ้นอันเป็นอสังหาริมทรัพย์อันสามารถหาราคาที่แท้จริงได้ และเมื่อมีการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ดำเนินการต่อไป เจ้าหนี้จึงน่าจะมีโอกาส

ได้รับเงินปันผลจากการเป็นผู้ถือหุ้นดังกล่าวด้วย ส่วนหนี้ในส่วนที่ขาดภายหลังจากการหักด้วย
ราคาหุ้นที่แท้จริงแล้ว เจ้าหนี้ก็ย่อมมีสิทธิเรียกจากผู้ค้าประกันได้ตามสิทธิที่มีอยู่เช่นนี้ จึงเห็นได้ว่า
เมื่อการดำเนินการตามแผนสำเร็จจะทำให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ไม่น้อยกว่ากรณีศาลมี
คำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลายตามพระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา 90/58 (3) แล้ว ประการ
สุดท้าย ที่เจ้าหนี้อุทธรณ์ว่า ธุรกิจของลูกหนี้เป็นธุรกิจด้านการให้คำปรึกษา หากธุรกิจของลูกหนี้
เองยังประสบภาวะขาดทุนจนเกินทุนจดทะเบียนแล้ว กิจการของลูกหนี้โดยทั่วไปก็มีแต่การขาดทุน
อย่างเดียว ไม่มีทางจะกลับฟื้นคืนตัวได้ จึงไม่มีเหตุผลอันสมควรและไม่มีช่องทางให้ฟื้นฟูกิจการ
เห็นว่า ในการขอฟื้นฟูกิจการนั้นกฎหมายได้กำหนดลำดับขั้นตอนการดำเนินกระบวนการพิจารณาใน
แต่ละช่วงไว้อย่างชัดเจน ปัญหาตามอุทธรณ์ของเจ้าหนี้ใน ข้อนี้เป็นปัญหาในชั้นพิจารณา
คำร้องขอฟื้นฟูกิจการตามมาตรา 90/10 อันเป็นกระบวนการพิจารณาก่อนศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ
แต่เมื่อคดีนี้ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้และคำสั่งดังกล่าวถึงที่สุดแล้ว จนกระทั่งมีการทำ
แผนและแผนนั้นได้รับการยอมรับจากที่ประชุมเจ้าหนี้ ถึงชั้นพิจารณาให้ความเห็นชอบแผนฟื้นฟู
กิจการของศาล กรณีจึงเป็นการล่วงเลยขั้นตอนที่จะยกเหตุดังกล่าวขึ้นคัดค้านแล้ว ศาลฎีกาจึงไม่
วินิจฉัยให้ เมื่อปรากฏว่าที่ประชุมเจ้าหนี้มีมติพิเศษยอมรับแผนฟื้นฟูกิจการ และแผนมีรายการ
ครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนด ก็มีการแบ่งชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้อย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม ทั้ง
เมื่อการดำเนินการตามแผนสำเร็จจะทำให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ไม่น้อยกว่ากรณีศาลมี
คำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย ที่ศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผนนั้น ศาลฎีกา
เห็นพ้องด้วย อุทธรณ์ของเจ้าหนี้ฟังไม่ขึ้น อนึ่ง ศาลล้มละลายกลางยังมิได้มีคำสั่งในเรื่อง
ค่าฤชาธรรมเนียมในชั้นพิจารณาให้ความเห็นชอบแผนฟื้นฟูกิจการ กรณีเป็นการไม่ชอบด้วย
ข้อกำหนดคดีล้มละลาย พ.ศ. 2542 ข้อ 24 ศาลฎีกาเห็นสมควรสั่งให้ถูกต้อง พิพากษายืน
ค่าฤชาธรรมเนียมชั้นพิจารณาให้ความเห็นชอบด้วยแผนในทั้งสองชั้นศาลให้เป็นพับ.

องค์คณะ

พิรพล จันทรสว่าง · ประมาณ ตียะไพบูลย์สิน · วัฒนชัย โชติชูตระกูล

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://thaideka.online/deka/3318/2545>